

Udkast til justitsministerens tale i forbindelse med åbning af konferencen "Når man skal dele ansvaret for et barn" på Christiansborg den 31. marts 2011.

1. Tak for introduktionen og tak for, at jeg igen i år må åbne jeres konference. Det er altid interessant og givende at få belyst et område fra andre synsvinkler end ens egen. Når jeg kigger på programmet for i dag, ser det ud til, at der bliver god mulighed for det.

2. Da jeg stod her sidste år, sagde jeg, at evalueringen af forældreansvarsloven ventede forude. I dag står vi midt i arbejdet med evalueringen.

Evalueringen ser ud til at blive mere omfattende, end det var forventet i den politiske aftale bag loven. Efter drøftelser med Folketingets Retsudvalg er der således opstillet ni temaer, som skal belyses i evalueringen. Disse ni temaer omfatter naturligvis lovens nyskabelser, men også temaer som er opstået i den offentlige debat om loven, som jo til tider har fyldt ikke så lidt.

Et af temaerne er naturligvis fælles forældremyndighed mod en forælders ønske, men også adgangen til at rejse en ny sag om forældremyndighed umiddelbart efter, der er truffet afgørelse, vil blive behandlet i evalueringen. Derudover er også barnets perspektiv et centralt tema i evalueringen, ligesom vi under forskellige temaer vil se på de meget konfliktyldte sager.

Den store hjørnesten i evalueringen er fortsat det forskningsprojekt om fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske, som Det Nationale Center for Velfærd (SFI) gennemfører ved samtlige byretter. Projektet skal bl.a. belyse virkningerne af forældrenes fælles ansvar for barnet.

Den udbygning af eksisterende statistikker, som omtales i den politiske aftale, er allerede sket. Familiestyrelsen indsamler i samarbejde med Danmarks Statistik en række statistiske oplysninger om statsforvaltningernes behandling af sager efter forældreansvarsloven.

3. Derudover er der sat en række andre initiativer i gang til belysning af temaerne.

Det er bl.a. besluttet at undersøge, hvordan barnets perspektiv belyses, særligt gennem børnesamtalen. Derfor har vi i samarbejde med Børnerådet – og med bistand fra Børns Vilkår – iværksat et projekt, hvor det skal undersøges, hvordan det at afholde samtaler med børn gribes an; og ikke mindst hvordan det sikres, at barnet ikke ansvarliggøres i processen. Svarene på disse spørgsmål får vi både fra statsforvaltningerne og domstolene, men også fra nogle af de børn, som har gennemlevet et brud i familien.

Jeg ved også, at Børnerådet ved udgangen af sidste år spurgte deres børnepanel om, hvilke forestillinger de gør sig om børns medbestemmelse og medindflydelse, når en familie opløses, og deres

forestillinger om nogle af de problemer, der følger med. Børnerådets undersøgelse er med til at give børnenes synsvinkel yderligere plads i evalueringen, og vi får således mulighed for at høre børnenes stemme på denne måde.

4. Det har i hele processen været mit ønske, at evalueringen skal ske på en åben og inddragende måde, hvor vi bl.a. lytter til de mange fagfolk og interesseorganisationer, der er på området. Et af de tiltag, der skal sikre, at vi får så mange synspunkter med i evalueringen som muligt, er bl.a. nedsættelsen af ”den faglige ekspertgruppe om evalueringen af forældreansvarsloven”. Gruppen, der er sammensat af repræsentanter fra bl.a. statsforvaltningerne og domstolene samt børnesagkyndige og advokater, skal bidrage til en kvalificering og uddybning af de ni temaer, som er rammen for evalueringen.

Herudover er der med samme formål blevet afholdt en række møder, hvor jeg især vil nævne et dialogmøde, der blev afholdt af Familiestyrelsen i begyndelsen af denne måned. På mødet deltog repræsentanter for en række centrale foreninger og interesseorganisationer. Jeg ved fra Familiestyrelsen, at mødet bidrog til en yderligere kvalificering af evalueringen. Nogle af de overskrifter, der stod tilbage efter drøftelserne på mødet var behovet for vidensdeling mellem myndigheder og aktører samt behovet for fokus på samarbejde mellem myndigheder. Dette fremstår som meget vigtige og centrale pointer.

For mig er dagens konference en kærkommen mulighed for fortsat at vende sten i evalueringen og måske få udvidet synet på nogle af de problemstillinger, evalueringen drejer sig om. Og så er konferencen en oplagt lejlighed til at dele viden.

Når SFIs rapport er færdig til sommer, hvor også undersøgelsen om belysning af barnets perspektiv ligger klar, vil vi samle alle de mange resultater og inputs, der har været i processen, med henblik på at forelægge resultatet for Folketinget i efteråret. Og vi vil også i den fase rette os mod jer andre igen, så vi i et høringsforløb kan få jeres bemærkninger til og overvejelser om loven med i det afsluttende arbejde.

5. Hvis jeg nu skal vende mig mod indholdet af dagens konference, så vil jeg begynde med at sige, at konferencens titel "Når man skal dele ansvaret for et barn" er meget velvalgt. Faktisk var det mig, der som daværende familieminister foreslog titlen til loven – forældreansvarsloven. Og netop ordet "ansvar" er helt afgørende, fordi man – som I også er inde på i indbydelsen til konferencen – ikke deler et barn.

Det, at de voksne beslutter, at deres tidligere fælles tilværelse skal deles i to tilværelser, betyder nemlig ikke, at barnet også skal deles i to. Og det betyder heller ikke, at barnet skal være præcis lige meget i de to nye voksentilværelser.

Netop dette budskab er for mig meget vigtigt at få frem i dag. Det er næppe i denne forsamling, at der er et oplysningsbehov, men bl.a. arbejdet med evalueringen har gjort det klart, at der er en stor opgave i forhold til at få kommunikeret lovens indhold, så manglende viden om loven ikke skaber flere konflikter og mytedannelser. Hvis man som forælder tror, at fælles forældremyndighed betyder, at barnet **skal** være lige meget hos begge forældre, så kan vi nok alle nemt forestille os situationer, hvor denne misforståelse vil føre til en indædt kamp mod fælles forældremyndighed.

6. Men et andet vigtigt budskab for mig er også, at det jo langt fra er alle forældre, der kæmper mod den anden forælder i spørgsmålet om forældremyndighed. Faktisk forholder det sig sådan, at omkring tre fjerdedele af alle sager om forældremyndighed og barnets bopæl, der begynder i statsforvaltningen, også slutter der. Det vil sige, at "kun" en fjerdedel af sagerne fortsætter ved domstolene på grund af uenighed.

Forældreansvarsloven er blevet beskyldt for at være en opdragende lov, hvor vi som lovgivere forventer det umulige af forældrene; nemlig at de skal samarbejde efter at have brudt med hinanden, selvom de ikke kunne samarbejde, da de var sammen. Og det kan der da måske være en pointe i.

Det er i hvert fald rigtigt, at loven i høj grad tilsigter at være holdningsregulerende. Sigtet med loven er at understrege, at ansvaret for et barn ligger hos forældrene – og hos forældrene i fællesskab. Vi

tog da også et stort spring, da vi gjorde det muligt at dømme til fælles forældremyndighed og dermed understregede det fælles ansvar. Og jeg vil ikke undlade at fremhæve, at jeg hører, at forældrenes holdning i dag i højere grad end tidligere er, at "vi skal jo samarbejde". Det at være forælder har sammen med holdningen til forælderskabet udviklet sig over tid, men samtidig er det selvfølgelig også en udvikling, der tager tid.

7. Programmet for i dag kan vel opsummeres i et overordnet – og meget vigtigt - spørgsmål: "Hvordan sikrer vi børnene, når forældrene går fra hinanden?" Hvad kan vi gøre for børnene, så deres situation bliver bedst mulig?

Et af svarene er, at vi skal hjælpe forældrene med at give forpligtelsen til at "skulle samarbejde" et reelt indhold. Det er helt afgørende for børnene, at de ikke oplever, at deres tilværelse er blevet til en pendlertilværelse, hvor der ikke er sammenhæng mellem de to rejsemål, og hvor rejsetasken er børnenes verden. Børnene skal opleve, at rejsemålene tilsammen udgør en helhed omkring dem, også selvom denne helhed – forældrenes fællesskab – nødvendigvis må være en anden end før bruddet.

Hvis jeg skal fortsætte tankegangen (og med al respekt for konferencens titel), så kan man måske endda sætte spørgsmålstegn ved, om man kan dele ansvaret for et barn. Måske er det mere rigtigt at tale om at løfte ansvaret i fællesskab – i hvert fald hvis vi skal forsøge at hjælpe børnene i de brudte familier bedst muligt.

8. Noget andet, som jeg også tror er vigtigt for børnene, er, at vi – de voksne omkring dem – tør tale med dem om deres situation, ligesom vi skal give dem mulighed for at tale med andre børn i samme situation. Det hjælper altid at vide, at der er nogen, der interesserer sig for én, og det hjælper også at vide, at man ikke er alene. Det betyder noget for børn at blive set som enkeltindivider og ikke bare som ”et barn der skal deles”

Det, der går igen, når statsforvaltningernes personale omtaler statsforvaltningernes børnegrupper, er, at børnene er utroligt glade for at komme der og tale med andre børn (og voksne) om deres problemer og udfordringer i den brudte familie.

I den forbindelse skal vi også huske på, at det er de voksne, der er omkring børnene i det daglige, som er de vigtigste ressourcepersoner for dem. Det er derfor vigtigt, at disse voksne kan støtte børnene, og at de voksne forstår betydningen for børnene af at tale om deres situation – både konkret og generelt.

9. Når vi til efteråret skal tage stilling til, hvordan loven skal se ud fremover, så er det vigtigt, at vi husker, at udvikling tager tid. Det er også vigtigt at fastholde og give plads til den udvikling, der er sket, og som jeg var inde på før.

Samtidig synes jeg også, at det er vigtigt at holde sig for øje, at rigtig mange forældre faktisk kan finde ud af at få løst de uenigheder, der er.

Vi må gøre os det klart, om vi vil lovgive for de mange eller for de få. Det er måske nok lidt hård retorik, men vi må finde den måde, hvorpå vores redskaber og muligheder kan komme forældrene – og dermed børnene – bedst muligt til gode. Hjælpen og støtten skal være der, hvor det giver mest mening og mest værdi for den enkelte familie. Og nogle familier hjælpes ikke kun gennem og inden for forældreansvarslovens rammer og regler.

I dag er der mulighed for at drøfte, hvordan vi hjælper dem. Jeg ønsker jer en god og udbytterig konference.